

RÄTTIGHETER

Som framgår av vattenmärkning av bilder och denna försättssida till pdf-dokument så är har Nyeds Hembygdsförening alla rättigheter till materialet i mediadatabasen.

Vi anser att innehållet i databasen är en del av vårt gemensamma kulturarv och har inget emot att materialet används privat.

Om det skall användas i kommersiellt sammanhang, kontakta oss!

Allt arbete med databasen sker på ideell basis men om du tycker att du vill stödja oss finns en minnesfond, som hjälper oss i vårt arbete.

Nyeds Hembygdsförenings fond

Nyeds Hembygdsförening har en egen fond för kondoleanser och hyllningar, donationer och gåvor. Fondens syfte är att ekonomiskt stödja Hembygdsföreningens kulturella verksamheter.

Hyllningsadresser - Kondoleansadresser

Till alla bemerkelsedagar: Dop, Bröllop, Födelsedagar mm.

Ett värdigt sätt att hedra en avlidens minne.

Vill Du utnyttja fonden och samtidigt stödja Nyeds Hembygdsförenings kulturella verksamhet, sätt in en lämplig summa (minst 50:-) på postgiro 620 56 95-7

All kontaktinformation finner du på vår Hemsida <http://www.nyed.se>.

SVERGES ORTNAMN

ORTNAMNEN I
VÄRMLANDS LÄN

PÅ ÖFFENTLIGT UPPDRAG UTGIVNA
AV
KUNGL. ORTNAMNSKOMMITTÉN

DEL X
NYEDS HÄRAD

UPPSALA 1925
APPELBERGS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG

Förkortningar:

- adj.* — adjektiv.
Ahs — K. Ahlenius, Olaus Magnus.
Almq — J. A. Almqvist, Uddeholmsverken.
Als — Aurelius, karta 1613.
a t. — a tergo, på baksidan (av diplomtet).
Ax — Axelson, Vändring i Wermlands Elfdal 1852.
bek — beskrivning till ekonomiska kartan (över Väse hd).
best. — beständ.
bet. — betydelse.
bgkk — beskrivning till geologisk karta.
Bm — Borgström, Berättelse öfver en resa i Wermland 1845 (änyo utg. av Nygren 1915).
Bn — Björkman, Beskrifning öfver Wermland 1842.
Brs — Bureus, Sumlen 1651 (Sv. landsm. Bih. 1: 2).
C4 — Förteckning på konung Karl Knuts-sons och drottning Katarinas jordebrev (Riksarkivet).
C21 — Förteckning på Gunnhild Johansdotter Beses och Erik Turesson Bielkes arve-gods (Riksarkivet).
C36 — Jöns Ulfsson Ros jordebok 1498 (Riksarkivet).
Carlsson — Fr. Carlsson, Väse. Kulturhist. bilder, Kristinehamn 1907.
Cm — Cederström, Wermlands läns fiske-vatten 1895—97.
dat. — dativ.
dial. — dialekt(er).
dipl — diplom, medeltidsbrev. — De svenska diplomten äro utgivna i Diplomatarium suecanum (från älsta tid till 1355) och Svenskt diplomatarium (1401—1420). För pergamentsbrev från tiden 1350—1400 i Riksarkivet finnas innehålls-redogörelser hos Kullberg, Svenska riksarkivets pergamentsbrev. I tvivel-aktiga fall ha former hämtade från Kullberg kontrollerats i originalen. Former ur diplom som ej ingå i nämnda samlingar äro hämtade ur de otryckta originalen (företredesvis i Riksarkivet och Uppsala universitets-bibliotek). Mindre siffra anger att diplomtet blott är bevarat i senare avskrift.
ek — ekonomiska kartan (över Väse hd).
En — Ekman, Wärmeland i Sitt Ämne 1765.
En. — (Rygh) Norske Elvenavne 1904.
esp — Eirspennill (utg. av F. Jönsson).
f. — förra.
fda. — forndansk(a).
fem. — femininum.
fi. — finsk(t), finska.
flat — Flateyjarbók, utg. 1860—68.
fno. — fornnorsk(a).
fnord. — fornnordisk(a).
fr — frälse.
frälseh. — frälsehemman.
frs — Codex Frisianus, utg. av Unger 1871
fsv. — fornsvensk(a).
Fw — Fernow, Beskrifning öfver Wärmeland 1773—79.
g. — gången.
gen. — genitiv.
ggk — geografisk karta (i Lantmäteristyrel-sens arkiv).
glex — Historiskt-geografiskt och statistiskt Lexikon 1859—70.
glk — geologisk karta.
gr — gruverelation (i Bergmästararkivet i Filipstad).
Gs — Diarium Gyllenianum 1622—67 (utg. av Hausen 1882).
GS — Generalstabens karta.
hd — härad.
Hhr — Hahr, karta 1853—60.
hkb — Hauksbók (utg. av F. Jönsson).
Hln — Hermelin, karta 1808.
Hmn — Homann, karta 1716.
hmn — hemman.
Hmrn — Hammarin, Herdaminne
Hofsten — E. Hofsten, Beskrifning öfver Wermeland (utg. av Nygren 1917).
hshk — Handlingar rörande Skandinaviens historia.
ia — isländska annaler (utg. av G. Storm).
inl. — inledningen (till Wärmlands läns ort-namn).
isl. — fornländsk(a).
jb — jordebok(en).
jbr — jordeböcker.
jfr — jämför.
k: — kyrka (i citat).
Kaarb — L. Kaarberg, Diss. de Vermelandia Lund 1690.
kb — kyrkbok.
k. br. — kungligt brev.
kr — krona.
krl — Kringla (se Heimskringla, utg. av F. Jönsson).
KrL — Kristoffers landslag.
kronoh. — kronohemman.
kyrkoh. — kyrkohemman.
Lgl — Lignell, Grefskapet Dal
Lgn — Liljegren, Förteckning öfver en sam-ling pernebref.
lh — lantmäterihandling(ar) (i Lantmäteri-styrelsens arkiv).
lkk — karta utg. av lantmäterikontoret.
Ll — de l'Isle, karta 1706.
Lvg — Linné, Wästgöta-Resa 1747.
mansn. — mansnamn(ét).
MEL — Magnus Erikssons landslag.
ml — mantalslängd.
Ms — Marelius, karta.
msk — Morkinskinna, utg. av Unger 1867.
mtl — mantal.

ORTNAMNEN I VÄRMLANDS LÄN

PÅ OFFENTLIGT UPPDRAG UTGIVNA

AV

KUNGL. ORTNAMNSKOMMITTÉN

DEL X

NYEDS HÄRAD

UPPSALA 1925
APPELBERGS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG

X. NYEDS HÄRAD

INNEHÅLL.

Territoriella namn:	Sid.
Nyed	2
Älvsbacka	11
Naturnamn	14

A. Territoriella namn.

Nyeds härad.

Nyed har ursprungligen tillhört Väse härad, men utgör sedan 1805 eget härad.

Häradsnamnet är givet efter Nyeds sn (se vidare denna).

Jordeboksformer: Nyeds bergslag 1786 jb, regist., Nyeds Bergslag 1805, Nyeds härad 1815 **1877**.

Nyed

nysokan Nysocken.

Ett antal hemman i Nedre Ulleruds sn, Kils hd, och Alsters och Östra Fågelviks socknar, Väse hd, erhöilo 1593 tillstånd att bygga särskild kyrka, vilken dock först 1608 kom till stånd. I jb upptages Nyeds sn fr. o. m. 1600. I senare tid har Älvsbacka socken utbrutits ur Nyed. Nyeds pastorat består av moderförsamlingen och annexet Älvsbacka.

Sockennamnet är givet efter byn *Ed*, där kyrkan är belägen, med tillägget *Ny-* (älst *Nye Ed*) med anledning av socknens sena uppkomst och till skillnad från Eds sn i Grums hd. I dagligt tal användes benämningen *Nysocken* (så redan 1614).

Jordeboksformer fr. o. m. 1600: Nye Edz S. o. d. 1600 1604, Nyedz S. 1606, Nyeds S. 1877.

Övriga namnformer: Nye Eedz S. ? 1614 Nrsk 2: 697, Nyedhsockn 1665 Gs 315; Ny Sochn 1614 Nrsk 2: 696, Nysochnss k. 1643 Gs 78, Ny Sochn 1672 k. br., Nysochn 1674 kb.

1 Acksjöhyttan *åksöhota* $\frac{1}{4}$ sk. — Axsziöhyttan 1673, Aksiöhyttan 1680, Acksjöhyttan 1763 1877 jb. ∞ Första g. jb 1673, skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl. Gården ligger norr om *Acksjön*. I trakten av denna sjö kallas gården blott *Hyttan* (*hö'ta*).

Acksjön *åksjön*. — Axsjön(n) 1569 1620, Acksjön o. d. 1571-1877 jb. — Axio 1589 tl, Agsiö 1750t. lh; Acksjögardh 1711 lh, Acksjögården 1790t. lh. ∞ Jb 1569 upptas ett skattetorp; senare hmn, från 1615 ännu en gård. Gårdarna ligga vid *Acksjön* (se natur.).

1 Västra (Acksjön) $\frac{1}{2}$ sk. — Wäster 1617, Westra 1877 jb. ∞ Första g. jb 1569, skattetorp, senare överfört till hmn ($\frac{1}{2}$ mtl); jb 1569—94 i N. Ulleruds sn. Kallas i dagligt tal *Västgården* (*västgärn*).

1 Östra (Acksjön) $\frac{1}{4}$ sk. — Östre 1615, Östra 1877 jb. ∞ Första g. jb 1615, skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl. Kallas i dagligt tal *Östgården* (*östgärn*).

1 Alsterstorp *ålstæstorp* $\frac{1}{4}$ sk. — Alsterstorp 1675 1752, Allsters-
torp 1688 1877 jb. ∞ Första g. jb 1675, 1674 skattl. till skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl (varit ett nyb.). Gården ligger nära sjön *Alstern* i Färnebo hd.

1 Ambjörbyn (*åmbjörbyn*) *åmjörbyn* $\frac{1}{3}$ sk. — Ambiörnebyn(n) 1600 1601, Anbiöreby 1607 1608, Ambiörby(y) 1610 1653, Ambjörbyn 1877 jb. ∞ Första g. jb 1600, $\frac{1}{2}$ skattetorp, snart överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl). F. leden är urspr. fsv. gen. *Ambjörna(r)* av mansn. *Ambjörn*. — I dagligt tal betecknar namnet *Ambjörbyn* blott en del av hemmanet; resten kallas *Lunden* (*lün*).

1 Arviken *årvika* $\frac{1}{8}$ sk. — Arffwykan m. Sågen 1685, Arwika m. Sågen 1815, Arfvika 1825 1877, Arviken 1917 jb. — Arfwykan, Sågen 1697 lh, Arfviken o. Sågen 1840t. lh, Arvika bek, Arviken plex. ∞

Första g. jb 1685 (tillökt 1683), skatteh. $\frac{1}{8}$ mtl. Detta hmn och hmnet Rådatorp nr 1, vilka i jordregistret överförts till särskilt upplägg, skola jäml. kammarkollegii beslut $\frac{8}{12}$ 1909 där upptagas under benämningen *Rådatorp med A. F.* leden är fsv. gen. *ar* av *a 'å'*. Gården ligger vid vattendrag nära en vik av Gapern.

1 Asplunden *äsplun* $\frac{1}{4}$ sk. — Asspelundhevn 1655, Aspelund o. d. 1696-1877, Asplunden **1917** jb. — Asplund 1750t. 1830t. lh plex. ∞ Första g. jb 1655, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl).

1 Backa *båka* $\frac{1}{4}$ sk. — Backa 1606 **1877** jb. — Backe 1716 kb. ∞ Första g. jb 1606, skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl. Namnet är gammal pl. el. böjningsform av ordet *backe*.

1 Bergstorp *bæstorp* $\frac{1}{8}$ sk. — Mässen o. d. 1636-1731, Måsen o. d. 1645-1877; Bergstorp **1917** jb. — Mossen el. Bergstorp 1850t. lh bek, Bergstorp 1710t. lh, Bergstorp 1717 kb, Bergstorp 1762 1820t. lh ek GS. ∞ Första g. jb 1636, skattenyb. (uppt. 1634), snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Jbs hittillsvarande namn *Måsen* är dial.form för *Mossen*, vilket numera är namn på en hemmansdel. Ligger mellan en mosse och ett högt berg.

Bjursundet se **Sund**.

1 Björketorp *bjørkterp* $\frac{1}{8}$ sk. — Bierketårp 1581 1583, Björketorp o. d. 1587-**1877** jb. — Biorketorp 1580 tl. ∞ Första g. jb 1581, skattetorp, senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl); 1581—91 upptaget i N. Ulleruds sn. F. leden sammanhänger säkerligen med namnet på den nu urtappade sjön *Björklången* (jfr följ.), vid vilken hemmanet ligger.

1 Björklången *bjørklången* en jordlägenhet fr. — Björklången **1912** jb. ∞ Införd i jb jäml. kammarkollegii beslut $\frac{18}{1}$ 1912. Urtappad sjö (se natur.). Kallas även *Sjön (sön)*.

1 Borserud *bøse* Bors 1 sk. — Borserud o. d. 1540-1546 **1917**, Borsjö(ö) 1551 1568, Bårszrdh 1570, Borssrud o. d. 1573-1601, Börssrudh 1650, Börserud o. d. 1696-1877 jb. — Borsrudh 1556 1590 tl, Börssrudh 1572 tl, Bords 1662 gr, Borserud omkr. 1700 1846 lh 1779 Fw 908 ek GS Sve 5: 466 plex, Bårs 1716 kb 1727 lh 1742 R 133, Borss En 219, Borserud el. Börserud bek. ∞ Å. jbr skatteh. 1 mtl; jb 1540—51 upptaget i Väse sn, 1568 i Alster, 1569—94 i Ö. Fågelvik. F. leden innehåller *Borssjöns* namn (se natur.). Om s. leden *-rud* 'röjning', som i dial.uttalet helt bortfallit, se inl.

1 Bråxnäs *bråksnæs* $\frac{1}{4}$ sk. — Broxnäs 1606, Bråxnäs o. d. 1611-**1877** jb. ∞ Första g. jb 1606, skattenyb. (uppt. 1603), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden torde vara ett eljest okänt mansn. *Brock, jfr fsv. *Broxthorp* i Östergötland och isl. myt. *Brokk*. Gården ligger på ett näs i Gapern.

Buckelskjärn se **Böckelstjärn**.

1 Bäckelid *bækli* $\frac{1}{4}$ sk. — Bäckelid o. d. 1641-**1877** jb. — Beckli 1716 kb. ∞ Första g. jb 1641, skatteh. $\frac{1}{8}$ mtl. Ligger vid en bäck.

1 Böckelshöjden *bykælshøjd* Byckelshöjd $\frac{1}{8}$ fr. — Bokälzhögdän 1621, Bukelsshögden 1626 1628, Buckelzhögden 1633, Böckelshögden 1795 **1877** jb. — Bycken 1716 kb, Böckelshöjden bek, Böckels 1749 lh, Böckeln 1790t. lh, Böckelshöjd plex. ∞ Första g. jb 1621, krononyb. (uppt. 1619), snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Gården ligger vid *Lilla*.

4 Nyeds hd: Nyeds sn

Byckeln, nära *Byckelshöjden* (se natur.) och kallas i dagligt tal vanligen *Bycke(l)n* (*býkən*).

1 **Böckelstjärn** *bykalsgrén* $\frac{1}{8}$ sk. — Buchelskiärn 1639, Buckelskiärn 1877, Böckelstjärn 1917 jb. — Böktiern 1711 lh, Böckelstjärn bek plex; Finnhöjden GS. ∞ Första g. jb 1639, skatteh. $\frac{1}{8}$ mtl. Gården ligger vid *Finnhöjdtjärnen*, förr *Byckelstjärn* (se natur.); kallas i dagligt tal vanligen *Finnhöjden* (*fínhöjda*).

Börserud se **Borserud**.

Carlsberg se **Karlsberg**.

1 **Duvenäs** *dúvnæs* (ä. *dúnæs*) $\frac{1}{2}$ sk. — Dufvenäs o. d. 1600-1877 jb. — Dufnäs plex. ∞ Första g. jb 1600 (1594), skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden innehåller ordet *duva*. Gården ligger icke på något "näs" i vanlig bemärkelse.

Ed e. — Edet o. d. 1583-1877, Ed o. d. 1601-1640 1917 jb. ∞ Första g. jb 1583, kyrkonyb., senare överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl); 1583—84, 1587—94 i Alsters sn, 1585 i Ö. Fågelvik, 1586 i Väse. 1838 uppdelat på två gårdar. Namnet är ordet *ed* 'passage mellan el. utmed vatten'. Byn ligger på landtungan mellan Molkomssjön och Borssjön.

1 $\frac{71051}{388080}$ sk. ∞ Inom ägo gränserna ligger Nyeds kyrka.

2 $\frac{58309}{388080}$ kr. — Falkers Eedh 1716 kb, Fählkarlsed 1716 kb, Folkarsed bek. ∞ Komministerboställe. Kallas i dagligt tal *Färdekarlsed* (*fåvkæse*, *fålkæse*), där f. leden är det från ä. nsv. kända *färdekarl* (i dial. *falkär) 'en som befordrar resande'.

1 **Fageråsen** *fågaråsen* $\frac{1}{4}$ sk. — Fagerås 1606 1675, Fageråsen 1680 1877 jb. — Fagerås GS. ∞ Första g. jb 1606, skattenyb. (uppt. 1603), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Ligger liksom följande gård vid berget *Fageråskullen*.

1 **Fageråshöjd** $\frac{1}{4}$ sk. — Fageråsshögden o. d. 1621 1628, Fageråshögd 1633, Fageråshögden 1877, Fageråshöjd 1917 jb. — Fageråshöjd plex. ∞ Första g. jb 1621, krononyb., senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Kallas i dagligt tal *Fageråsen* (*fågaråsen*). Jfr föreg.

1 **Fasterud** *fåstaru* $\frac{1}{4}$ sk. — Fasterud o. d. 1600-1877 jb. ∞ Första g. jb 1600, $\frac{1}{2}$ kronotorp, snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden är det fsv. mansn. *Faste*. Om *-rud* 'röjning' se inl.

Fernsviken se **Färnsviken**.

1 **Forsnäs** *fåsnæs* $\frac{1}{4}$ sk. — Forssnäs o. d. 1602-1877 jb. ∞ Första g. jb 1602 (1600), skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Ligger vid Lindforsälven.

1 **Färnsviken** *fånsvika* $\frac{1}{4}$ sk. — Fernesuich o. d. 1581-1591, Färnäs wýck 1602, Fernesviken 1795, Fernsviken 1815 1877 jb. — Fernswýka 1716 kb, Färnswika 1717 kb, -viken plex. ∞ Första g. jb 1581, kyrkonyb., senare överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl); jb 1581—94 upptaget i N. Ulleruds sn. F. leden torde urspr. vara gen. av värml. dial. *fårne* 'vattenväxten *Equisetum*'. Ligger vid Ö. Örten.

1 **Föske** *fåska* $\frac{1}{3}$ sk. — Fösketårp 1581, Föske 1582 1785 1917, Föske o. d. 1600-1877 jb. ∞ Första g. jb 1581, skattetorp, senare överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl); jb 1581—91 upptaget i N. Ulleruds sn.

Namnet är väl liksom det no. *Föske* (fno. *Fauskar*, se NG VI, 68) urspr. pl. av det i sv. och no. dial. förekommande *fösk*, *fausk* (isl. *fauskr*) 'murken ved'. Kanske är emellertid *Föske* förkortat av det älst uppträdande *Fösketorp*, vilket i så fall som f. led innehåller detta ord.

1 Gaperud *gäpæru* 1 sk. — Gapperud o. d. 1543-1731, Gaperud o. d. 1546-1877 jb. ∞ Första g. jb 1543, skattetorp, senare överfört till hmn (1 mtl); jb 1543—51, 1584 upptaget i Alsters sn, 1568—76, 1585—94 i Ö. Fågelvik. Om *-rud* 'röjning' se inl. Gården ligger vid sjön *Gapern*.

1 Getebol *gètboel* 1/2 fr. — Gedeböll 1568, Getteböll 1572, Geteböll 1585, Getebohl 1877 jb. — Getbol bek. ∞ Första g. jb 1568, skattetorp, senare överfört till hmn (1/2 mtl); jb 1568—94 upptaget i Alsters sn. F. leden innehåller förmodligen ordet *get*.

1 Gällserud *gälsruu*, ä. *gæsön* Gärdsjön 1/2 sk. — Gärzdöonn 1568, Giärssöenn 1572, Gerdesrudh 1576 1585, Gielesrud o. d. 1570-1610, Giälsrudh 1611, Giälsrud 1706 1725, Gällserud 1815 1877 jb. — Gerdesrudh 1565 tl, Gerdzön 1572 tl, Gerresöön 1581 tl, Giersjön 1716 1717 kb, Jählsjön 1717 kb, Gjärsjö 1750t. lh, Gärnsjön 1760t. lh. ∞ Första g. jb 1568 (1565 tl), skattetorp, senare överfört till hmn (1/2 mtl); jb 1568—69 upptaget i Alsters sn, 1570—76, 1584—94 i Ö. Fågelvik, 1577—83 i Väse. Namnet synes vara ett urspr. **Gärdhesön(ne)* (ett dylikt namn återfinnes i Gillbergs hd, se IV, 40, och troligen även i Fryksdals hd, jfr II, 17). Härledning av f. leden i detta namn är oviss, möjligen gen. av ett fsv. mansn. *Gärdhir. S. leden är best. form (på grund av det äldre dial.uttalet snarast i dat.) av *ö*, väl i den gamla bet. 'trakt vid vatten'. Gården ligger vid Borssjön. Sedermera har s. leden omtytts till *-rud* 'röjning' (jfr de talrika namnen på *-rud* i Nyed). F. leden har skrivits *Gieles-*, *Giäls-* o. d. (jfr i dial. *bol* med "tjockt" *l* för *bord*, o. d.), vilket utlästs med vanligt "tunt" *l*. I den nuvarande skriftformen har ytterligare ett *e* inskjutits mellan *s* och *r* (jfr *Slängserud* m. m.). På så sätt har formen *Gällserud* uppstått.

1 Hedås *hèdås*, *hèas* 1 sk. — (j) Hedhassa 1497 NoB 10: 96. — Hedås o. d. 1540-1877, -åsa 1542, -åsse 1568 jb. — Hedåssa 1556 tl, -åsa 1590 tl. ∞ Ä. jbr skatteh. 1 mtl. Jb 1540—51 upptaget i Väse sn, 1568 i Alster, 1569—94 i Ö. Fågelvik. S. leden är urspr. pl. av *ås*.

1 Herrån *hèræa* 1/8 sk. — Härön 1624 1628, Härrönn 1633, Härån(n) 1636 1752, Herrånn 1638 1640, Herrån 1763 1877 jb. ∞ Första g. jb 1624, skattenyb., senare överfört till hmn (1/8 mtl). F. leden innehåller väl urspr. liksom det småländska *Härån* (se Hellquist, Sjön. s. 253) ett mot det no. älvnamnet *Hæra* 'den gråa' svarande ord, som troligen varit Horssjöälvens urspr. namn. Namnet torde sedan vara ombildat efter *herre*. S. leden synes urspr. vara *ö* 'trakt vid vatten', och *-ån* är från början kanske blott ett skrivfel.

1 Horssjösåtern, en jordlägenhet sk. — Horrsjösåtern 1912, Horrsjösåtern 1917 jb. — Härsiö Sätter 1756 1780t. lh, Horrsjö Sätter 1810t. lh, Horrsjö säter bek. ∞ Införd i jb jäml. kammarkollegii beslut 1/2 1912. Ligger vid *Horrsjön*.

1 Hult *huülta* Hulten 1/4 sk. — Hult 1673 1877 jb. — Hulta 1716 kb. ∞ Första g. jb 1673, skatteh. 1/4 mtl.

6 Nyeds hd: Nyeds sn

Hulteby hultby. — Holteby 1540 1614, Hulttebynn 1542, Hulteby o. d. 1591-1877 jb. ∞ 1540 upptas en gård, sedermera uppdelad i två, vartill kommit en utjord.

1 1/2 sk. ∞ Ä. jbr skatteh. 1 mtl jämte nr 2. Jb 1540—94 upptagen i N. Ulleruds sn. 13/32 mtl av detta hmn och jordlägenheten H. nr 3, vilka i jordregistret överförts till särskilt upplägg, skola jäml. kammarkollegi beslut 15/5 1917 där upptagas under benämningen H. nr 4.

2 1/2 kr. ∞ Första g. jb 1815, kronoh. 1/2 mtl. Hade jb 1815—25 nr 1. Kyrkoherdeboställe. Kallas *Prostgården (prösgårn)*.

3 en utjord sk. ∞ Första g. jb 1697, en utj. skatte. Jfr nr 1.

1 **Högåsen högsen** 1/4 sk. — Högåsen o. d. 1675-1877 jb. ∞ Första g. jb 1675, skatteh. 1/4 mtl (varit ett nyb., tillökt 1674).

1 **Jonsbyn jónsbýn** 1/4 sk. — Jönnsbyn 1594, Jonsbyn o. d. 1600-1877 jb. ∞ Första g. jb 1594 (i N. Ulleruds sn), skattenyb., snart överfört till hmn (1/4 mtl).

1 **Karlsberg kálsbærj** 1/4 sk. — Carlsberg o. d. 1606-1877 jb. ∞ Första g. jb 1606, skatteh. 1/4 mtl.

Kjarn se Tjarn.

1 **Krakerud kråkæru** 1/2 sk. — Krakerud o. d. 1581-1877, Kråkerud o. d. 1585-1637 jb. — Krakarudh 1580 tl. ∞ Första g. jb 1581 (tidigare i tl), skattetorp, senare överfört till hmn (1/3 mtl); 1581—91 upptaget i N. Ulleruds sn. F. leden är väl det i fno. vanliga mansn. *Kraki*. Om *-rud* 'röjning' se inl.

1 **Kyrkogården** en jordlägenhet kr. — Kyrkogården 1912 jb. ∞ Införd i jb jäml. kammarkollegii beslut 8/2 1912, en jordlägenhet krono (kyrkogård).

1 **Laskerud laskæru** 1/2 sk. — Laskerud o. d. 1581-1877 jb. ∞ Första g. jb 1581, kyrkonyb. (uppt. 1580), senare överfört till hmn (1/2 mtl); 1581—94 upptaget i Ö. Fågelviks sn. F. leden är väl ett *laskare, avlett av *laska*, troligen i dess äldre bet. 'sy med becktråd'. Om *-rud* 'röjning' se inl.

1 **Lindfors línfös** 1/4 sk. — Lindefors o. d. 1584-1785, Lindfors 1877 jb. — Lindeforssen 1590 tl. ∞ Första g. jb 1584, 1/2 skattetorp, senare överfört till hmn (1/4 mtl); 1584—94 upptaget i Ö. Fågelviks sn. Om f. leden är ordet *lind* synes ovisst, då man snarare i f. leden väntar sig ett äldre namn på *Lindforsälven* (urspr. *Linda?).

1 **Lövåsen lövasen** 1/8 sk. — Löfåsen o. d. 1653-1877 jb. ∞ Första g. jb 1653, skattenyb. (uppt. 1649), snart överfört till hmn (1/8 mtl).

1 **Molkom me'lkem** 1 sk. — Mol(c)ka 1540 1543, Molke 1546 1550, Molkom 1551 1877, Mål(le)kom 1568 1743, Mulkom 1612 1617, Mål(l)-kum 1626 1661 jb. — Melke 1546 tl, Molka 1556 tl. ∞ Ä. jbr skatteh. 1 mtl; jb 1540—94 upptaget i N. Ullerud. Då namnet ej har "tjockt" *l* förutsätter det äldre *ll*, sannolikt uppkommet av *ld*. Det är i så fall pl. (*Molka(r)*, dat. *Molkom*) av ett fsv. *Moldke, troligen bildat till fsv. *mold*, *muld* 'mull' ss. *manke* till *man* o. d. samt med bet. 'mulljord, mylla'. Att pl. av ord med dylik bet. kunnat användas ss. ortnamn framgår av det i Norge vanliga *Molde* (fno. (i) *Moldum*),

som åtminstone i vissa fall synes vara pl. av det ovan nämnda *mold* (se NG X, 361 och där anförda ställen).

1 Mosserud *mø'sru* $\frac{1}{4}$ fr. — [Maserudh 1606], Moserudh 1608, Måserud o. d. 1610-1877, Mosserud 1917 jb. — Mosserud 1800t. 1820t. lh bek GS plex. ∞ Första g. jb 1606, skattenyb. (uppt. 1604), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden är ordet *mosse*. Om *-rud* 'röjning' se inl.

1 Mången *mågøn* $\frac{1}{4}$ sk. — Mången o. d. 1621-1877, Brånäss el. Mången 1624, Mången el. Brånäss 1628 jb. ∞ Upptas jb 1621-28 ss. krononyb. (upptaget 1621), därefter jb 1675 skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl. Gården ligger vid sjön *Mången* (se natur.). Det på 1600-talet uppträdande namnet *Brånäs* el. *Brånüs* innehåller väl snarast ordet *bråne* 'svedjefall'.

1 Mångstorp *mågsterp* $\frac{1}{4}$ sk. — Mångenn 1602, [Margeem 1604], Mångstorp o. d. 1606-1877 jb. ∞ Första g. jb 1602, skattenyb. (upptaget 1600), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Gården ligger vid *Mången* (se natur.).

Måsen se **Bergstorp**.

Måserud se **Mosserud**.

1 Nordby *nøtby* $\frac{1}{4}$ sk. — Nohlby o. d. 1606-1877, Nordby 1917 jb. ∞ Första g. jb 1606, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Ligger nordväst i socknen.

Norum *nørem* Norom. — Nora 1540 1574, Norum 1543 1877, Norom 1545 jb. — Norom 1564 tl 1621 Nrsk 2: 736. ∞ Sedan 1540 upptas ett skatteh., 1585 $1\frac{1}{2}$ mtl, från 1587 ett helt och ett halvt skatteh.; jb 1540-94 i Alsters sn. Namnet är pl. i dat., älst även i nom., av ordet *nor* 'förträngning, särskilt av vatten, smalt vatten'. Ligger vid vattendraget mellan Gapern och Molkomssjön.

1 Norra (Norum) 1 sk. — N. 1658, Norra 1877 jb. ∞ Ä. jbr skatteh. 1 mtl.

1 Södra (Norum) $\frac{1}{2}$ sk. — Lisle 1587, Lilla 1605; Södra 1606, Södra 1877 jb. ∞ Ä. jbr skatteh. $\frac{1}{2}$ mtl. Kallas även *Södergården sörgårn*.

1 Nybacka *nýbak* $\frac{1}{8}$ sk. — Nybacka o. d. 1624-1877 jb. ∞ Första g. jb 1624, skattenyb. (uppt. 1621), snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Namnet är väl givet i förhållande till *Backa*.

1 Nygård *nýgār* Nygården $\frac{1}{3}$ sk. — Nygård o. d. 1584-1877, -gården o. d. 1606-1680 jb. — Nygården 1716 kb. ∞ Första g. jb 1584, $\frac{1}{2}$ skattetorp, senare överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl); 1584-94 upptaget i Ö. Fågelviks sn.

1 Näs *næs* $\frac{1}{2}$ sk. — Näs o. d. 1600-1877 jb. ∞ Första g. jb 1600, $\frac{1}{2}$ skattetorp, snart överfört till hmn ($\frac{1}{2}$ mtl). Ligger nära V. Örten, men ej på något "näs" i vanlig mening.

1 Persbol *pæsboł* $\frac{1}{8}$ sk. — Pärsbohl o. d. 1686-1877 jb. ∞ Första g. jb 1685 (tillökt 1583), skatteh. $\frac{1}{8}$ mtl (i jb 1585 är namnet defekt). Kallas även *Torpet (tørpə)*.

1 Reparetorp (*rèpaterp* Repetorp) $\frac{1}{4}$ sk. — Repatorpet 1609, Reparetorp 1610 1624, Reparetorp 1633 1877 jb. — Reppertorp 1717 kb; Kläckertorp 1716 kb. ∞ Första g. jb 1609, skattenyb. (upptaget 1609), senare överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). (Jb 1602-05

8 Nyeds hd : Nyeds sn

upptages ett nyb. *Repekar(l)storp*, upptaget 1601). F. leden är ett ord *repare*, väl med samma bet. som fsv. *repakarl* 'repslagare', vilket ingår i namnet på det ovannämnda äldre nybygget *Repekarstorp*. Kallas i dagligt tal vanligen *Klockaretorp* (*klockatorp*).

1 Rudsberg *rúsbær* $\frac{1}{8}$ sk. — Rusbärg 1615, Rosbärg(h) 1616 1618, Rössbärgh 1619 1628, Rudsberg o. d. 1641-1815 **1917**, Rusberg 1795 1877 jb. — Rudsberg 1740t. 1840t. lh bek. ∞ Första g. jb 1615, skattenyb. (uppt. 1613), senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). F. leden är gen. av ordet *rud* 'röjning' (se vidare inl.).

1 Rådatorp *røterp* $\frac{1}{2}$ sk. — Rwdetörp 1568, Rådatorp o. d. 1606-1877 jb. — Rudhetårp 1564 tl, Røetorpit 1590 tl, Råtårp 1716 kb, -torp 1790t. lh, Rådatorp plex. ∞ Första g. jb 1568, kyrkotorp (präste), senare kronatorp, snart överfört till hmn ($\frac{1}{2}$ mtl); 1568—94 upptaget i Ö. Fågelviks sn. Jfr Arviken. F. leden är gen. pl. av fsv. *rodh*, *rudh* 'röjning'.

1 Rådom, Norra *rêem* (*rødøm*) *nòvrø* $\frac{1}{2}$ sk. — Rud(h)e 1540 1551, Rudha 1542 1590, Råde 1568, Råda 1572, Rudom 1600, Rådhom 1601, Råum N. 1626 1763, Råum Norra 1795 1877, Rådom Norra **1917** jb. — Radha 1546 1580 tl, Roddha 1556 tl, Råm 1716 kb, N. Rådom 1734 1830t. lh. ∞ Å. jbr skatteh. 1 mtl; upptas jb 1540—94 i N. Ulleruds sn. Namnet är fsv. pl. i dat. (älst även i nom.) av *rodh*, *rudh* 'röjning'.

Rådom, Södra *senrø rêem* (*rødøm*). — Rodetårp 1574, Rodtorp 1604; Rodum S. 1605, Råum Södra 1795 1877, Rådom Södra **1917** jb. — S. Råm 1716 kb. ∞ Jb 1574 upptas ett skattetorp (älst med namnet *Rådatorp*, varom se *Rådatorp*), från 1600 skatteh. $\frac{1}{2}$ mtl (1574—94 i N. Ullerud), från 1697 dessutom ett skatteh. $\frac{1}{8}$ mtl (N:r 2). Jfr föreg.

1 1 sk. ∞ Detta och följande hmn, vilka i jordregistret överförts till särskilt upplägg, skola jäml. kammarkollegii beslut $\frac{12}{7}$ 1916 där upptagas under benämningen *Råum Södra nr 3*.

2 $\frac{1}{8}$ sk. ∞ Jfr nr 1.

1 Råglanda *rølan* $\frac{1}{2}$ sk. — Rwlände 1568, Ruglannda 1571, -landh 1573, Roglanda 1574, Råglanda 1590 **1877** jb. — Rudlanda 1568 tl, Rudlandha 1580 tl, Rållanda 1716 kb. ∞ Första g. jb 1568, 1571 skattetorp, senare överfört till hmn ($\frac{1}{2}$ mtl); 1568—94 i N. Ulleruds sn. S. leden är gammal pl. av *land* i bet. 'terräng'.

1 Sandtorp *sånterp* $\frac{1}{8}$ sk. — Sånetorp 1653 1877, Sandtorp **1917** jb. — Santorp 1717 kb, Sonetorp plex. ∞ Första g. jb 1653, skattenyb. (uppt. 1652), snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Jbs hittillsvarande namn *Sånetorp* torde bero på sammanblandning med *Såneby*.

1 Sjöstad *søsta* $\frac{1}{4}$ sk. — Sjöstad o. d. 1615-1877 jb. ∞ Första g. jb 1615, skattenyb. (uppt. 1611), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). S. leden är väl *stad* i bet. 'landningsplats för båtar'. Ligger vid V. Örten.

1 Skinnaretorp *finøterp* $\frac{1}{4}$ sk. — Skinnaretorp o. d. 1653-1877 jb. ∞ Första g. jb 1653, skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl. F. leden är fsv. *skinnare* 'garvare'.

1 Slängserud *slængsrø* Slängsrud $\frac{1}{3}$ sk. — Slengzrudh 1581, Slängserud o. d. 1645-1877 jb. ∞ Första g. jb 1581, klosternyb. (uppt. 1579),

sedan $\frac{1}{2}$ skattetorp, senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl); 1581—91 upptaget i Väse sn. F. leden är väl gen. av ordet *släng* i bet. 'vägkrök'. Om *-rud* 'röjning' se inl. Mellan *s* och *r* har ofta inskjutits ett *e*. Gården ligger vid en korsväg.

1 Slängserudstorp $\frac{1}{4}$ sk. — Slängzrudstorp 1621, Slängserudstorp o. d. 1645-1877 jb. ∞ Första g. jb 1621, krononyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Kallas i dagligt tal *Slängserud* (*slängsru*) eller *Torpet* (*tørpø*).

1 Solberg *sølbærj* $\frac{1}{4}$ sk. — Sohlberg o. d. 1673-1877 jb. ∞ Första g. jb 1673, skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl (varit ett nyb.). Namnet torde betyda 'berg bakom vilket solen går ned'. Gården ligger omedelbart öster om den höga Svinkullen.

1 Spätterud *spætøru* $\frac{1}{8}$ sk. — Spetterud 1602 1785, Spätterud o. d. 1611-1877 jb. ∞ Första g. jb 1602, skattenyb., senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). F. leden torde innehålla ett till det fno. tilln. *Spetr* hörande fsv. mansn. *Spätte. Om *-rud* 'röjning' se inl.

1 Sund *sun* $\frac{1}{8}$ sk. — Biörssundh 1652 1658, Biörszundit 1661, Biörsundet 1680 1696, Bjursundet o. d. 1706-1877; Sund 1917 jb. — Biursundet 1716 kb. ∞ Första g. jb 1652, skattenyb. (uppt. 1651), snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Namnet har urspr. varit *Björsundet*, där f. leden väl är ordet *björn*. Jbs hittillsvarande form *Bjur-* torde bero på missuppfattning. Gården ligger nära ett sund i V. Örten.

1 Sundstorp (*suünstorp*) $\frac{1}{8}$ sk. — Sundstorp o. d. 1653-1877 jb. ∞ Första g. jb 1653, skattenyb. (uppt. 1652), senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Anledningen till namnet är oklar. Gården ligger ej vid något sund. Enligt karta av 1778 (R 20: 34) kallades hemmanets skogstrakt "*Sunnet*". Kallas i dagligt tal vanligen *Gaveln* (*gåvør*).

1 Sutterhöjden *sütørhøjda* $\frac{1}{8}$ sk. — Sutterhöjden o. d. 1638-1877 jb. ∞ Första g. jb 1638, skatteutj., snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Ligger vid *Suttertjärnen* (se natur.).

1 Suttertjärn *sütøjær* Suttertjärnen $\frac{1}{8}$ sk. — Suterkiernn 1653, Sutterkjern o. d. 1658-1877 jb. ∞ Första g. jb 1653, skattenyb. (uppt. 1652), snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Ligger vid *Suttertjärnen* (se natur.).

1 Svenserud *svænsru* Svensrud $\frac{1}{4}$ sk. — Suänsrud o. d. 1624-1641, Svenserud o. d. 1645 1649 1917; Swänssrudstorp 1652, Svenserudstorp o. d. 1668-1877 jb. ∞ Första g. jb 1624, skattenyb. (uppt. 1623), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Om *-rud* 'röjning' se inl. Mellan *s* och *r* har ofta ett *e* inskjutits (jfr *Slängserud*). Har även kallats *Svenserudstorp*.

1 Såneby *sønby* $\frac{1}{8}$ sk. — Sonneby 1636 1658, Soneby 1641 1680, Såneby o. d. 1650-1877 jb. — Sundby 1750t. lh, Sunnby 1760t. lh. ∞ Första g. jb 1636, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). F. leden är mansn. *Såne*, biform till *Sune*.

Sånetorp se **Sandtorp**.

1 Tjärn *gær* Tjärnen $\frac{1}{4}$ sk. — Kierna o. d. 1587-1650, Tiärnn 1594, Kjærn 1805 1877 jb. — Tjärn bek, Kærn GS plex. ∞ Första g. jb 1587, $\frac{1}{2}$ skattetorp; jb 1587—94 upptaget i N. Ulleruds sn. Gården ligger vid *Tjärnsjön* (se natur.).

10 Nyeds hd: Nyeds sn

1 Upperud *ùp̄ruu* $\frac{1}{3}$ sk. — Upperud o. d. 1581-1877, Oprud(h) 1600 1603 jb. — Vprudh 1580 tl. ∞ Första g. jb 1581 (tidigare i tl), kyrkonyb. (uppt. 1577), sedan $\frac{1}{2}$ skattetorp, snart överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl); 1581—90 upptaget i N. Ulleruds sn. Om *-rud* 'röjning' se inl.

1 Valserud *våls̄ruu* $\frac{1}{2}$ sk. — Wålsrudh 1581, Wålzrudh 1619, Wolffzrudh 1585, Walzrud o. d. 1600-1636, Walserud o. d. 1612-1785, Walserud el. Halla 1616, Wallsrud 1645 1877 jb. ∞ Första g. jb 1581, kyrkonyb. (uppt. 1578), därefter $\frac{1}{2}$ skattetorp, senare överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl); 1581—94 upptaget i Ö. Fågelviks sn. Härledningen av f. leden är okänd. Om *-rud* 'röjning' se inl.

1 Viberg *vibæry* $\frac{1}{4}$ sk. — Wiberg o. d. 1618-1877 jb. ∞ Första g. jb 1618, krononyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden i namnet *Viberg*, som gården har gemensamt med en angränsande gård i Väse sn och hd, är väl urspr. *vide*.

Väsby se Västby.

1 Västanå *væstana* $\frac{1}{4}$ sk. — Västanå o. d. 1624-1877 jb. ∞ Första g. jb 1624, skattenyb. (uppt. 1619), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Ligger väster om Horssjöälven.

1 Västby *væsb̄y* $\frac{1}{4}$ sk. — Wesby 1606, Wäsby 1609 1877, Västby 1917 jb. ∞ Första g. jb 1606, skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl. Gården ligger väster om kyrkan.

1 Ås *as* $\frac{1}{8}$ sk. — Ås o. d. 1636-1877 jb. — Norums Åhs 1717 kb. ∞ Första g. jb 1636, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). I skrift användes ofta beteckningen *Norums Ås*.

1 Åsdalen *åsd̄än* $\frac{1}{4}$ sk. — Åssdall o. d. 1587-1650, Åsdalen o. d. 1607-1815, Åsdahn 1877 jb. ∞ Första g. jb 1587, skattenyb., senare överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl); 1587—91 upptaget i Ö. Fågelviks sn. Ligger i en dalgång.

1 Åstorp *åstørp* $\frac{1}{2}$ sk. — Åstorp 1568 1877 jb. ∞ Första g. jb 1568, skattetorp, snart överfört till hmn ($\frac{1}{2}$ mtl); 1568—69 upptaget i Alsters sn, 1570—76, 1577—83 i Väse, 1584—94 i Ö. Fågelvik. Ligger nära Valserudshöjden.

1 Ängbäck $\frac{1}{4}$ sk. — Ängbäck 1676 1877 jb. ∞ Första g. jb 1676, skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl (tillökt 1675). Ligger vid vattendrag. Kallas i dagligt tal *Skogen* (*skōgæn*).

1 Ängbäckstorp $\frac{1}{4}$ sk. — .åde Ängbäckztorpen 1685, Både Engebäckztorpen 1696, Ängbäckstorp båda 1795 1877, Ängbäckstorp 1917 jb. — Engebekztorp 1697 lh, Ängbäckstorp 1781 1831 lh, Ängbäckstorp bek GS plex. ∞ Första g. jb 1685 (tillökt 1684), skatteh. $\frac{1}{4}$ mtl. Kallas i dagligt tal *Nybyggarnas* (*nybyggæras*).

Älvsbacka

älvsbak

Socknen består av gårdar som före 1819 tillhört Nyeds sn. Särskild kyrka har funnits sedan 1731. Socknen är annex till Nyed.

Sockennamnet är givet efter gården *Älvsbacka*. Om namnformerna se denna.

1 Berg bærj $\frac{1}{4}$ sk. — Berg o. d. 1600-1877 jb. ∞ Första g. jb 1600 (1590), skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Gården ligger vid berg.

Brånås se Östanås.

Elofsbacka se Älvsbacka.

1 Gräsmången græsmaågen $\frac{1}{8}$ sk. — Gräsmången o. d. 1621-1877 jb. — Gräsmången 1790 lh. ∞ Första g. jb 1621 (uppt. 1619), krononyb., senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Gården ligger vid sjön *Gräsmången* (se natur.).

1 Gräsås græsåss $\frac{1}{8}$ sk. — [Gressmossen 1631, Gräsmossen 1633], Gräsåsen o. d. 1636-1877, Gräsås 1917 jb. — Gräsås 1716 kb 1758 1840t. lh 1912 ml. ∞ Första g. jb 1631, krononyb. (uppt. 1619), snart överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl).

1 Håltshyn hølshy Holtsby $\frac{1}{4}$ sk. — Holzbÿ 1613, Hålsby 1618, Håltshyn o. d. 1795-1877 jb. — Hållshyn GS. ∞ Första g. jb 1613, skattenyb. (uppt. 1612), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden är gen. av dial.ordet *holt* 'hult'.

1 Högeberg høgberj $\frac{1}{8}$ sk. — Högeberg o. d. 1626-1877 jb. ∞ Första g. jb 1626, skattenyb., senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Ligger vid berg.

1 Kyrkogården, en jordlägenhet kr. — Kyrkogården 1912 jb. ∞ Införd i jb jäml. kammarkollegii beslut $\frac{8}{2}$ 1912.

Lersjön lersön. — Lersjön o. d. 1582-1877 jb. ∞ Första g. jb 1582, kyrkotorp, snart överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl); 1582-91 upptaget i N. Ulleruds sn; 1877 uppdelat på två gårdar. Ligger vid *Lersjön* (se natur.).

1 $\frac{2}{9}$ sk. ∞ F. d. gästgivargård.

2 $\frac{1}{9}$ sk. ∞ Komministersboställe.

1 Mjönäs mjönæs $\frac{1}{4}$ sk. — Mjönäs o. d. 1594-1877 jb. ∞ Första g. jb 1594, skattenyb., 1600 $\frac{1}{2}$ torp, snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl); jb 1594 upptaget i N. Ulleruds sn. F. leden är det gamla ordet *mjö* 'smal'. Gården ligger på den här jämförelsevis smala landtungan mellan Östra och Västra Örtan.

1 Nordviken nõlvika $\frac{1}{2}$ sk. — Westerui(c)k 1587 1591, W. Wik o. d. 1607-1621, Wästanwÿk 1624; Wÿ(c)k 1645 1680, Wÿka 1688, Wÿkan 1706, Wiken 1795 1877; Nordviken 1917 jb. — Wÿka 1716

12 Nyeds hd: Älvsbacka sn

kb, N., S. Wyka 1716 kb, Viken Norra bek, N. Viken 1758 1850t. lh ek. ∞ Första g. jb 1587, $\frac{1}{2}$ skattetorp, 1587—94 upptaget i N. Ullerud), snart överfört till hmn ($\frac{1}{3}$ mtl). Gården ligger vid en vik av Ö. Örten.

1 Nästorp *nåstorp* $\frac{1}{4}$ sk. — Nästorp 1615 1877 jb. ∞ Första g. jb 1615, skattenyb. (upptaget 1610), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Jfr granngården *Näs* i Nyeds sn.

1 Stensviken *sténsvika* $\frac{1}{4}$ sk. — Stensviken o. d. 1611-1877, Stens-uyk o. d. 1612-1640 jb. ∞ Första g. jb 1611, skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden är gen. av namnet *Sten*. Gården ligger vid Ö. Örten.

1 Stenäsen *stängsn* $\frac{1}{4}$ sk. — Stens(s)åss 1621 1628, Stenäss 1630, Stenäsen o. d. 1645-1877 jb. ∞ Första g. jb 1621, krononyb. (uppt. 1619), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). F. leden är ordet *sten* (jfr däremot föreg.).

1 Sund *sun* $\frac{1}{3}$ sk. — Sundet, Månstadh 1594, Sund(h), Månstad(h) 1600 1601, Sund och Månsta 1602, Swndh el. Monnstadh 1609, Sundh el. Månstad 1624, Sundh el. Mässenndh 1626, Sund el. Mässen 1650, Sund o. d. 1680-1877 jb. ∞ Jb 1594 upptar två skattenyb. *Sundet* och *Månstadh* (d. å. i N. Ulleruds sn). I jb 1602 antecknas: "Sund ödhe vthi 2 åhr och kan intitt blifua besittit vthan åhr lagd vnder Månstad för $\frac{1}{2}$ R Smör och brukas thilhopa"; 1605 upptas "Sund oc Månstad" med anteckning: "åhr både för itt torp"; 1609 upptas "Swndh el. Monnstadh" som kronoh. $\frac{1}{3}$ mtl. I jb 1581—84 upptages ett kyrko-(kloster-)nyb. "Sundh" i Ö. Fågelviks sn, som möjligen motsvarar det Sund som 1594 upptas i N. Ulleruds sn. — Namnet *Månsta(d)*, varav senare genom missuppfattning *Mossen*, är väl en sammansättning av namnet *Måns* och *stad* 'boplats' eller 'båtplats'. Gården ligger vid sundet mellan Ö. Örten och Lersjön.

1 Torsked *tøskæ* $\frac{1}{4}$ sk. — Torsked o. d. 1594-1877 jb. ∞ Första g. jb 1594 skattenyb., senare överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl); jb 1594 upptaget i N. Ulleruds sn. F. leden torde innehålla ett äldre namn på sjön Ö. Örten (jfr OGB 1, 227). S. leden är ordet *ed* 'passage mellan el. utmed vatten'. Gården ligger vid Ö. Örten på "edet" mellan denna sjö och V. Örten.

Viken se Nordviken.

1 Älvsbacka *ælsbak* $\frac{1}{4}$ sk. — Eldzbacken 1600, Elfzbacken 1601 1609, [Edzbackenn 1602, -bergem 1604, -beten 1605], Elofzbacken 1610 1613, Elofsbacka o. d. 1614-1877, Älvsbacka 1917 jb. — Eluffzbacken 1610 ml, Elfsbacka 1662 gr 1716 kb bek, Eldzbacka 1686 gr, Elsbacka 1695 gr En 387, Elgsbacka En 211, Elfsbacka 1741 Tdr 1748 1752 lh 1779 Fw 782 Hmrn Rg bek GS Cm 1901 taxl 1912 ml, Älfsbacka 1779 Fw 693, 872 plex. ∞ Första g. jb 1600 (1594), skattenyb., snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Hör under Östanå. F. leden är urspr. gen. av namnet *Elof*, som redan i fsv. stundom sammandrogs till *Elf*. S. leden är gammal pl. (älst sg.) av *backe*.

1 Örtenäs *örtæes* $\frac{1}{4}$ sk. — Örtenäs o. d. 1606-1877 jb. — Örtinä 1717 kb 1740t. 1852 lh 1912 ml. ∞ Första g. jb 1606, skattenyb. (uppt. 1604), snart överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Gården ligger vid Ö. Örten.

1 Örtenästorp (*otnæstó'rp*) $\frac{1}{8}$ sk. — Örtånästorp 1624, Örtenästorp o. d. 1636-1877 jb. ∞ Första g. jb 1624, skattenyb. (uppt. 1623), senare överfört till hmn ($\frac{1}{8}$ mtl). Kallas i dagligt tal vanligen *Torpen* (*té'rpá*).

Östan- el. Brånås se **Östanås**.

1 Östanås *ostana* Östanå $\frac{1}{4}$ sk. — Östanå 1609 1616, Östenå el. Nolby 1617, Östanå el. Nolby 1633, Östannå el. Brännåss 1637 1645, Östanåå el. Brenåss 1641, Östanåås el. Brenås 1652, Östan- el. Brånåhs o. d. 1696-1877, Östanås 1917 jb. — Östanå 1780t. 1790t. lh Hmrn 1901 taxl 1912 ml. ∞ Första g. jb 1609, skattenyb. (uppt. 1607), senare överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Gårdens namn är urspr., ss. ännu i dial.uttalet, *Östanå*. Gården ligger öster om en å. Jbs form *Östanås*, som på jordägarens begäran bibehållits, är felaktig och beror tydligen på inflytande från gårdens andra namn "*Brånås*". I detta, som nu icke användes, är f. leden fel för *Bränn-*, innehållande ordet *bränna* 'svedjefall'. Kallades under 1600-talet även *Nolby* (d. v. s. *Nordby*).

B. Naturnamn.

Sjöar, tjärnar.

Abborrtjärnen Ä *åborjtjærn.*

Acksjön N *åksjön.* — Acksjön Lacus 1711 lh, Acksjön Hln Bn 107 ek GS Cm. ∞ Jfr hemmanet *Acksjön.* F. leden är till sin härledning okänd (intet av de hos Lidén, Festskr. till K. F. Johansson s. 111 f. med där anf. litt., anförda tolkningsförsöken synes antagligt). Jfr även Indrebö, Norske innsjönamn 1, s. 6 f.

Barsjön, Norra N samt Väse hd *nòvrø bårjøn.* Binamn: **Slängserudssjön** *slæysrussjön.* — Barsjön 1670t. R 133, Norra Barsjön 1763 lh, N. Barsjön ek GS; Nedra Barsjön 1773 Fw 17. ∞ Jfr *Barsjötorp* i Väse sn och hd (XIII, 18) och *Södra Barsjön* i Väse hd. F. leden i *Barsjön* är möjligen värml.dial. *bar* 'barr' (jfr *Barrsjön* i Vgtl., SOÄ IX: 1, s. 257). Binamnet, som användes i Nyeds hd, är givet efter gården *Slängserud.*

Bergtjärnen Ä *bærgjtjærn.* — Berg Kiärn 1786 lh, Bergtjärn ek, Bergtj. GS. ∞ Ligger mellan berg.

Björntjärnen N-Ä *bjørgjtjærn.* — Björn Kjärn 1786 lh, Björntjärn ek Cm, Björntj. GS.

Bläcktjärnen N *blækjtjærn.* — Bläck Kiärn 1786 lh. ∞ Nordost om Björntjärnen. Härledningen av f. leden är oviss (jfr E. Noreen, NoB 7, s. 147).

Borssjön N *bø'sjön.* — Bårsjön 1719 kbr, Borsjön 1742 R 133, Bors-sjön 1773 Fw 17 GS, Bors Siön 1786 lh, Borsjön Hln Bn 107 Sve 5: 463, Borssjön ek, Borssjön el. Borserudssjön Cm, Borsseruds Siön 1756 1759 lh, Borseruds Siön 1757 lh, Borseruds Sjön 1808 lh. ∞ F. leden är namnet på gården *Borserud* i dess dial.uttal *Bors.* Detta innehåller i sin tur säkerligen sjöns urspr. namn. *Bor-sä, där f. leden är det från sv. dial. kända *bor* 'ås', om vilket se H. Geijer, Sv. landsm. B 7, s. 115 ff. Öster om sjön ligger den stora Valsrudshöjden.

Byckeln, Lilla och Stora N *lèlbykæn* Lillbycken, *stòrbykæn* Storbycken; *bykæn* Bycken. — Nörre [= Lilla] Böcken 1685 laga syn; [Börkeln omkr. 1750 Lotter], Lilla, Stora Böckeln 1773 Fw 16 Cm, Lille, Store Bycken 1797 lh, Sjön Lille, Store Böckeln 1799 lh, Lå, Stå Böckeln Hln, L., St. Böckeln ek GS; Böckelssjöarne Bn 107, Böckelssjöarna Sve 5: 463. ∞ Jfr hmnet *Böckelshöjden.* Namnet är best. form av det fnord. sjönamn *Bykill, vars pl. föreligger i det no. häradsnamnet *Bykle* (se NG VIII, 213 f.) och som är avlett (jfr *Värmeln*

o. d.) av det ord *bok* som ingår i fno. *Boká* (jfr SOÄ XIX, 213) och som har samma bet. som det nära besläktade *bauk* 'grävning, rotande' (jfr *böka* av *bauka*), stark böljegång'.

Böckelstjärn se **Finnhöjdtjärnen**.

Finnhöjdtjärnen N *finhöjdgården*. — Böckziern 1711 lh, Böckelskärn 1773 Fw 16, Böckels Kärn 1799 lh, Böckelstjärn ek Cm, Böckelstj. GS. ∞ Vid gården Böckelstjärn, i dagligt tal vanligen kallad *Finnhöjden*. Avrinner till L. *Byckeln*.

Gapern N samt Väse hd *gäpurn* (*gäpurn*, *gäpurn*). — Gaperen 1621 domb. (s. 7) 1670t. R 133, Gappelen 1690 Kaarb C 4, Gapelen el. Gaperen Hofsten 46, Gapern Lacus 1710 1715 lh, Gapern Lotter 1773 Fw 107 Hln Bn 107 ek GS Cm Sve 5: 408. ∞ Jfr hmnet *Gaperud*. Namnet är, som det antagligen äldre uttalet *Gäpern* (vilket användes i Nyed, under det att *Gäpern* brukas i Väse) gör sannolikt, troligen ett fsv. *Gapur (jfr *Skagern*, i dial. *Skagarn*, av fsv. *Skadhur*, se Sahlgren, Skagershult s. 81 ff.) avlett av *gap* i bet. 'vid öppning' och syftande på sjöns betydande storlek.

Gräsmången Ä samt Kils och Älvdals hd *gräsmången*. Binamn: **Mången** *mången*. — Siön Mången 1742 R 133, Mången Lotter, Sjön Mången 1776 1819 lh; Siön Gräs-Mången 1752 lh, Sjön Gräsmången 1783 lh, Gräsmången Hln Bn 113 ek Sve 5: 463, Gräsmången GS Cm. ∞ Kallas även, särskilt i Kils hd, *Mången*. Jfr hmnet *Gräsmången*. Om namnet se sjön *Mången*.

Hillingtjärnen N *hillinggården*. — Hylicks-kärn 1782 lh, [Stylliktjärn ek]. ∞ Härledningen av f. leden är okänd.

Horssjön N *hørsjön*. — Hårsjön 1711 lh, Hår-Sjön 1756 lh, Horssjön 1786 lh, Hors-Sjön 1799 lh, Hårsjön Hln Bn 107, Horrsjön ek bek GS Cm Sve 5: 463. ∞ F. leden är väl det gamla ordet *hors* 'häst'.

Hylickstjärn se **Hillingtjärnen**.

Kamptjärnen N *kampgården*. — Kamptjärn ek. ∞ F. leden är väl *kamp* 'häst'.

Lersjön Ä *lørsjön*. — Leer-Sjön 1748 lh, Lersjön ek GS Cm. ∞ Jfr hmnet *Lersjön*.

Lersjötjärnen Ä *lørsjögården*. — Lersjö Kärn 1760 lh, Lersjötjärn ek GS Cm. ∞ Delvis på *Lersjöns* ägor.

Lilltjärnen N *lillgården*. — Ulf kärn 1799 lh, Ulltjärn ek Cm, Ulltj. GS. ∞ Kallas älst *Ulltjärn*, senare *Ulltjärn*.

Lortmanstjärnen Ä *lortmansgården*. — Lortmanstjärn ek Cm. ∞ Härledningen av f. leden är okänd.

Långtjärnen Ä *långgården*.

Mången se **Mången**.

Mellantjärnen N *mèltagården*.

Molkomssjön se **Norumssjön**.

Myrtjärn se **Åstorpstjärnen**.

Mången 1 N *mågen*. — Mången Lacus 1711 lh, Siön Mängen 1757 lh, Mången 1773 Fw 16 ek GS Sve 5: 463, Mängen Hln Bn 107, Mången el. Mängen Cm. ∞ Detta i Värmland vanliga sjönamn, som alltid avser jämförelsevis stora sjöar (jfr *M.* i Fryksdals hd, *M.* i Fryksdals och Jösse hd, *M.* i Jösse hd samt *Gräsmången*), torde vara en bildning till fsv. adj. *mang*, av samma art som *vilden*, *ungen* till *vild*, *ung* o. d., under förutsättning att detta liksom *mykil* kunnat betyda ej blott 'mycken' utan även 'stor' (jfr sjönamnet *Möckeln*). Uttalet *Mängen* (i st. f. *Mången*) beror på värml.dial.

Mången 2 se *Gräsmången*.

Mångstorpstjärnen N. — Mangstorps Kärn 1799 lh, Mångstorps-tjärn ek Cm, Mångstorpstjärn Cm. ∞ Vid gården *Mångstorp*.

Norumssjön N *nòremssjön*. — Norums Siön Hofsten 46 1742 R 133, Norumssjön 1773 Fw 17, Norums el. Molkoms Sjön 1761 lh, Molkoms-sjön Hofsten 46, Målkoms Siön(n) 1715 lh, Molkomssjön Hln Bn 107 ek GS, Molkomsjön Cm Sve 5: 463. ∞ Vid sjön ligga gårdarna *Norum* och *Molkom*.

Oxhagstjärnen N *òkshaggjärn* Oxhagtjärnen. — Oxhagstjärn ek Cm. ∞ Namnet efter lägenheten *Oxhagen* (under Mångstorp).

Slängserudssjön se N. *Barsjön*.

Styggstjärnen N *stýggjärn*. — Styggkiern 1711 lh, Styggstjärn ek. ∞ F. leden är *stymm* i bet. 'ful, hemsk'.

Stylliktjärn se *Hillingstjärnen*.

Suttertjärnen N. — Sutterkärn 1773 Fw 17, Sutterkärnet Bn 107, Sutter tj. ek, Suttertjärn Cm. ∞ Jfr hmnet *Suttertjärn*. I sjön finns *sutare* (hos Hofsten *suttare*).

Svarttjärnen Ä samt Kils hd *svàtgjärn*.

Svinsjön N samt Kils hd *svìnsjön*. — Lilla Swin Sjön 1728 lh, L. Swinsjön 1742 R 133, (Lilla) Swinsjön En 365, Swin-Sjön 1803 lh, N. Svinsjön ek GS, Lilla Svinsjön Cm.

Sågtjärnen N *såggjärn*. — Sågkärn 1786 lh, Såg Kärn 1792 lh. ∞ Öster om Acksjöhyttan.

Tjärnsjön N *tjærnsjön*. — Kiärn 1750 lh, Sjön-Kjärn 1755 lh, Tjärn ek Cm Sve 5: 463, Kärn GS; Kärn Siön 1792 lh. ∞ Vid gården *Tjärn*.

Ulltjärn, Ulvtjärn se *Lilltjärnen*.

Åstorpstjärnen N *åstorpstjärn* Åstorpstjärnen. — Myrtjärn ek Cm. ∞ Vid gården *Åstorp*.

Örten, Västra och Östra N-Ä samt (Västra) Kils hd *vèstra*, *àstra* *à'tn*. — Örten 1670t. R 133 En 340, Örten Lacus 1706 R 134, Siön Wästra, Östra Örten 1742 lh, Vestra, Östra Örten Bn 113 ek Cm, V., Ö. Örten GS; Sjön Norra Örten 1758 lh, Sjön Norra Örtten 1789 lh. ∞ "Norra Ö." å äldre kartor betecknar Ö. Örtens norra del. — Namnet synes vara best. form av ett fsv. *Ølptir, bildat till fnord. *ølpt* 'svan'. *P* har här utträngts, varefter *l* och *t* sammansmält till det med *rt* betecknade "tjocka" ljudet. Samma utveckling till *Ört* är vanlig i no. bildningar till detta ord. Jfr Hellquist, Sjön. s. 809, där dock

namnet, på grund av accenten troligen oriktigt, antas vara ett urspr. *Olptr. Om ett antaget äldre namn på Ö. Örten se *Torsked*, ovan s. 12.

Övatjärnen, Lilla och Stora Ä lèla, stòra övågñen. Binamn: *Örvarstjärnarna ö'rvasgjenøra*. — Evars-Kiärnarne 1786 1789 lh. ∞ Väster om Bergtjärnen. Namnets härledning är okänd.

Försvunnet:

Björklången N. — Björksiön 1670t. R 133; Sjön Björklången 1728 1798 lh, Sjön Björke-Lången 1789 lh, Björklången Hln Sve 5: 463. ∞ Urtappad sjö; jfr *Björklången*, ovan s. 3. S. leden är en substantivering av adj. *lång*.

Vattendrag.

Acksjöälven se *Horssjöälven*.

Horssjöälven N *hø'ssøelva*. Binamn: *Acksjöälven åksøelva*. — Hårsiöelfwen 1711 lh, Hår siö Elf 1756 lh; Hårsiöbäcken 1755 lh, Horrsjöbäcken Cm; Acksjöbäck 1773 Fw 17. ∞ Rinner från *Horssjön* till *Acksjön*.

Hyttälven N. — Hyttelfven ek Cm. ∞ Namnet efter *Mångshyttan*.

Hökbäcken N *høkboekøn*. — Hökebäcken 1773 Fw 17. ∞ Faller ut i *Lindforsälven*.

Lindforsälven N *linfoesøelva*. — Lindforselfven Cm, Lindfors älf Sve 5: 466. ∞ Rinner från St. Byckeln till *Borssjön* förbi *Lindfors* (jfr detta).

Öar.

Blåbärsholmen N. — Blåbärsholmen ek.

Penningholmen N. — Penningholmen ek; Penningeön Sve 5: 466; Engelholmen Sve 5: 466. ∞ Anledningen till namngivningen är okänd.

Höjder.

Björkhöjden Ä. — Björkhöjden ek GS.

Byckelshöjden N. — Böckelshöjden ek Sve 5: 463. ∞ Öster om gården *Böckelshöjden*.

Fageråskullen N. — Fageråskullen ek Sve 5: 463. ∞ Söder om gårdarna *Fageråsen* och *Fageråshöjd*.

Skinnarklätten N *sinøkkætñ*. ∞ Högsta toppen av *Valserudshöjden*, vid *Skinnaretorp*. S. leden är värml.dial. *klätt* 'klint'.

Svinkullen N *svinkül*. — Svinkullen ek GS.

Torskedshöjden Ä *tøskhejda*. — Torskedberget ek GS. ∞ På *Torskeds* ägor.

Valserudshöjden N *vålsørushejda*. ∞ Vid *Valserud*.

Terränger.

Barnmossen N *bårmesn.* — Barnmossen GS. ∞ Anledningen till namngivningen är okänd.

Enmossen N *enmesn.* — Enemåsen 1711 lh, Enmossen GS.

Fotlångarna N *fötlångarna.* — Lilla Fotlångs-Måsen 1749 lh, [Store Fottängs Måsen 1799 lh]. ∞ Vid socknens östra gräns. Namnet betecknar säkerligen en mosse som löper ut i en lång spets. Jfr mossen *Fotlången* i Fryksdals hd (II, 82) samt fno. *Mosafotenn*, ä. nsv. *Tronemossefot* som benämning på en lång utlöpare av Tronemosse i Dalsl. (se vidare E. Noreen, NoB 7, s. 155).

Lillmossen se **Slättåsmossen**.

Lommossen N *lomesn.* — Lom-mossen GS.

Slättåsmossen N samt Väse hd *slättåsmesn.* — Lillmossen ek bek. ∞ Namnet efter gården *Slättåsen* i Väse sn och härad. Jfr *Stormossen*.

Spjutmossen N. — Spjut Måsen 1758 lh, Spjutmossen ek. ∞ F. leden är *spjut* som jaktredskap (björns pjut o. d.).

Stormossen N samt Väse hd. — Stormossen ek bek. ∞ Jfr *Slättåsmossen*.

Åstorpsmossen N *åstorpmesn.* — Åstorpsmossen ek GS Sve 5: 463. ∞ Till *Astorp*.

Register till territoriella namn.

	Sid.		Sid.		Sid.
Acksjöhyttan	2	Gräsås	11	Nygård	7
Acksjön	2	Gällserud	5	Nysocken	2
Alsterstorp	2	Gärdsjön	5	Näs	7
Ambjörbyn	2	Hedås	5	Nästorp	12
Arviken	2	Herrån	5	Persbol	7
Asplunden	3	Holtsby	11	Prostgården	6
Backa	3	Horssjösåtern	5	Pärsbohl	7
Berg	11	Hult(en)	5	Reparetorp	7
Bergstorp	3	Hulteby	6	Repekar(l)storp	7 f.
Bjursundet	9	Hyttan	2	Rudlanda	8
Björketorp	3	Håltaby	11	Rudsberg	8
Björklången	3	Härön	5	Rådatorp	8
Björsundet	9	Högeberg	11	Rådom	8
Bors	3	Högåsen	6	Råglanda	8
Borserud	3	Jonsbyn	6	Råum	8
Brånåss, -näss	7	Karlsberg	6	Sandtorp	8
Brånäs	3	Kjärn	9	Sjön	3
Brånäs	13	Klockaretorp	7 f.	Sjöstad	8
Buckelskjärn	4	Krakerud	6	Skinnaretorp	8
Byckeln	3	Kyrkogården	6, 11	Skogen	10
Byckelshöjd	3	Kärn	9	Slängserud	8 f.
Bäckelid	3	Laskerud	6	Slängserudstorp	9
Böckelshöjden	3	Lersjön	11	Solberg	9
Böckelstjärn	4	Lindfors	6	Soneby	9
Börserud	3	Lunden	2	Sonetorp	8
Carlsberg	6	Lövåsen	6	Spätterud	9
Duvenäs	4	Mjönäs	11	Stensviken	12
Ed	4	Molkom	6	Stenåsen	12
El(o)fsbacka	12	Mossen	3, 12	Sund	9, 12
Fageråsen	4	Mosserud	7	Sundby	9
Fageråshöjd	4	Mången	7	Sundstorp	9
Fasterud	4	Mångstorp	7	Sutterhöjden	9
Fernsviken	4	Månstad	12	Suttertjärn	9
Finnhöjden	4	Måsen	3	Svenserud	9
Folkarsed	4	Måserud	7	Sågen	2
Färdkarlsed	4	Nora	7	Såneby	9
Färnsviken	4	Nordby	7, 13	Sånetorp	8
Föske(torp)	4	Nordviken	11	Södergården	7
Gaperud	5	Norum	7	Tjärn	9
Gaveln	9	Norums Ås	10	Torpen	13
Getebol	5	Nybacka	7	Torpet	7, 9
Gräsmossen	11	Nybyggarnas	10	Torsked	12
Gräsmången	11	Nyed	1, 2	Upperud	10

20 Nyeds hd

	Sid.		Sid.		Sid.
Valsrud	10	Väsby	10	Älvsbacka	11, 12
Westernick	11	Västanå	10	Ängebäck	10
Viberg	10	Västby	10	Ängebäckstorp	10
Viken	11	Västgården	2	Örtenäs	12
Wolffzrudh	10	Ås	10	Örtenästorp	13
Wålsrudh	10	Åsdalen	10	Östanå(s)	13
Wälzrudh	10	Åstorp	10	Östgården	2

- N* — Nyeds sn.
ndipl — Diplomatarium norvegicum.
NG — Norske gaardnavne utg. av Bygh m. fl. 1897 ff.
Ngl — Norges gamle love.
no. — norsk(a).
NoB — Namn och bygd.
Nrsk — Johansson, Noraskogs arkiv.
nsv. — nysvensk(a).
nyb. — nybygge.
oförm. — oförmedlat.
OGB — Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län.
OMagnus 1539 — Carta marina (utg. av O. Brenner).
Osl — Olafs saga hins helga, utg. av Keyser och Ungcr. 1840.
Oslr — Saga Olafs konungs ens helga, utg. av Munch och Unger 1853.
pl. — pluralis.
plex — Post- och telegrafortförteckning 1909.
Pn. — (Bygh) Gamle Personnavne i norske Stedsnavne 1901.
R. följt av siffrå, t. e. R 133 — kartboken R 133 i Lantmäteristyrelsens arkiv.
rb — Rimbeygla (utg. i Kålund-Beckman, Alfræði islensk).
reg — Gustaf Is registratur.
Rg — Rosenberg, Geogr. lexikon 1882—83.
Riseb. — Riseberga kloster.
rjb — reduktionsjordebok.
RL — Rasmus Ludvigsson
s. — senare.
sg. — singularis.
SIOD — Skriftef utg. av Institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola.
Sjön. — (Hellquist) Studier öfver de svenska sjönamnen (Sv. landsm. 20).
sk — skatte.
skatteh. — skattehemman.
Skjb — Skara stifts kyrkliga jordebok 1540 (utg. som bilaga till Västergötlands fornminnesförenings tidskrift).
sl — särskild längd (i Kammararkivet).
Sn — Snorres Edda.
sn — socken.
SNF — Studier i nordisk filologi utg. av Pipping.
SOÄ — Sverges ortnamn, Älvsborgs län.
ss. — såsom.
Ssb — Styffe, Bidrag till Skandinaviens historia.
Stu — Styffe, Skandinavien under unions-tiden, 3. uppl.
sv. — svensk(a).
Sve — Sverige, utg. af O. Sjögren m. fl. (5 1915).
sät. — säteri.
Tdr — Tuneld, Geografi, 1. uppl. 1741.
tfr — Svenska turistföreningens resehandböcker.
tl — tiöndelängd.
urspr. — ursprunglig(en).
utj. — utjord.
Vadst. — Vadstena kloster.
Varnh. — Varnhems kloster.
vgl — västgötalagen.
vgt.dial. — västgötadialekt(en).
Vgtl. — Västergötland.
Vism — Vismenius, Encomium Vermelandiae.
Vjb — Vadstena klostets jordebok (Historiska handlingar 16: 1).
v^k — v. Vicken, Sockenbeskrifningar för Vermlands län 1879—85.
värml.dial. — värmlandsdialekt(en).
y. — yngre.
Å — Älvsbacka sn.
ä. — äldre.
ä. jbr — (förekommer i) äldre jordeböcker.
Öbg — Fört. på äldre handskrifter (i Bidr. till Södermanl. äldre kult.hist. 7).

Rättelse till del XIII, Väse härad.

S. 9., r. 3—6 läs: 1 Åstorp *åstorp* $\frac{1}{4}$ sk. — Åstorp o. d. 1594-1877 jb. ∞ Första g. jb 1594, skattenyb., sedermera överfört till hmn ($\frac{1}{4}$ mtl). Ligger invid gården Ås.

NAMN OCH BYGD

TIDSKRIFT FÖR NORDISK ORTNAMNSFORSKNING

Namn och bygd utkommer med minst fyra häften årligen om tillsammans omkring 12 ark. (År 1914 utgavs 21 ark, 332 sid.)

Pris för årgång 10 kr. vid direkt rekvisition hos **huvudredaktören, doc. Jöran Sahlgrén, Lund.** Prenumeration kan även ske på posten och i boklådorna. **Boklädspriset är 12 kr.** Dessa pris gälla även för äldre årg.

Årg. 1—12 (1913—1924) erhållas av nytillträdande prenumeranter *vid direkt rekvisition hos doc. Sahlgrén* för ett **nedsatt pris av 85 kr.** Denna nedsättning gäller icke boklådorna.

Allmänna anmärkningar.

Namnen äro uppdelade på två avdelningar, territoriella namn (namn på hemman o. d.) och naturnamn (namn på sjöar, älvar, öar, berg o. d.). De förra äro ordnade efter socknar, de senare häradsvis. Uppslagsformen för de territoriella namnen är gällande jordeboks (för Värmland 1877 med däri senare införda ändringar och tillägg). Den föregående siffran är hemmanets nummer i jordeboken. Därefter anges dialektutttalet med s. k. landsmålsalfabet samt jordnaturen, t. e. 1 (mantal) kr(ono). Härefter meddelas, om sådana finnas, namnformer före äldsta jordebok (i Värmland 1540); härvid betecknar mindre siffra avskrift. Så följer — efter ett tankstreck — ett urval av jordeboksformer. Följande jordeböcker ha fullständigt excerperats: 1540, 42, 43, 46, 48, 50, 51, 68, 72, 76, 81, 85, 90, 1600, 10, 21, 33, 60, 80, 86 (rjb), 1715, 25, 1825, 1877. — "Rnd o. d. 1540-1877" betecknar att namnet förekommer i formen *Rnd* eller därmed fullt likvärdiga former ett flertal gånger fr. o. m. 1540 t. o. m. 1877. Fet siffra utmärker nu gällande jordeboksform. Inom [] stå uppenbara felformer. Efter nytt tankstreck följa övriga namnformer av intresse. Sidhänvisningar till tryckta arbeten som äga register ges i regeln icke. Efter tecknet ∞ följa (kamerall)historiska notiser o. d. samt namnförklaring. — Naturnamnen äro uppställda på ungefär samma sätt. Efter uppslagsformen följer närmast förkortning för den socken där sjön, ön o. s. v. ligger. "N-Ä" anger att t. e. sjön i fråga hör delvis till Nyeds socken, delvis till Älvsbacka socken. — En stjärna (*) framför en namnform betecknar densamma såsom konstruerad.

Förut har utkommit:

Del	II. Fryksdals härad, 1923	.....	Pris Kr.	4: 75
"	IV. Gillbergs härad, 1922	.....	" "	4: 50
"	VII. Karlstads härad, 1922	.....	" "	2: —
"	XIII. Väse härad, 1924	.....	" "	2: —

Pris kr. 1: 25